

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudce Tomáše Langáška a soudkyně Veroniky Juříčkové v právní věci žalobců: **a) Ing. J. K.** a **b) Mgr. K. K.**, oba zastoupeni JUDr. Mojmírem Přívarou, advokátem, sídlem Kovářská 1253/4, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**, sídlem Vršovická 65, Praha 10, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 9. 2022, č. j. MZP/2022/550/953, o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 27. 6. 2023, č. j. 30 A 87/2022-54,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobců **se zamítá**.
- II. Žalobci **nemají** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Správa Krkonošského národního parku ve Vrchlabí (dále jako „správní orgán prvního stupně“) rozhodnutím ze dne 13. 6. 2022, č. j. KRNAP 05223/2022, uznala žalobce vinnými ze spáchání dvou přestupků na úseku ochrany přírody a krajiny. Porušením zákazu uvedeného v § 49 odst. 1 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, se dopustili přestupku podle § 87 odst. 1 písm. b) téhož zákona, a porušením zákazu uvedeného v § 16 odst. 2 písm. c) zákona o ochraně přírody a krajiny se dopustili přestupku podle § 87 odst. 3 písm. n) téhož zákona. Těchto přestupků se dopustili provedením terénních úprav bez

souhlasu orgánu ochrany přírody a krajiny spočívajících v navezení kameniva a vybudování cesty. Stavbou cesty a skrývkou materiálu bylo poškozeno chráněné přírodní stanoviště 6520 (Horské sečené louky) s prokázaným výskytem vemeníku zelenavého (*Platanthera chlorantha*), rostliny zvláště chráněného druhu. Dotčené pozemky se nacházejí na území Krkonošského národního parku, v ptačí oblasti a evropsky významné lokalitě. Správní orgán prvního stupně uložil každému ze žalobců pokutu ve výši 95 000 Kč a povinnost nahradit náklady správního řízení ve výši 500 Kč. Žalovaný k odvolání žalobců shora označeným rozhodnutím rozhodnutí správního orgánu prvního stupně částečně změnil upřesněním některých údajů a snížením pokuty každému ze žalobců na 60 000 Kč a ve zbytku jej potvrdil.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného brojili žalobci žalobou, kterou Krajský soud v Hradci Králové shora označeným rozsudkem zamítl. Námitku žalobců o nespolehlivosti aplikace BioLog shledal nedůvodnou, neboť z ní správní orgány nevycházely. Spolehlivým a věrohodným zdrojem je v tomto směru Nálezová databáze ochrany přírody, na jejímž základě měl krajský soud výskyt vemeníku zelenavého na dotčených pozemcích za prokázaný. Na jeho výskyt na dotčených pozemcích přitom byli žalobci upozorněni v závazném stanovisku k rekonstrukci objektu. Provedením terénních úprav zasáhli do přirozeného vývoje zvláště chráněného druhu rostliny vemeníku zelenavého, čímž naplnili skutkovou podstatu přestupku dle § 87 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně přírody a krajiny. Krajský soud nepřisvědčil ani námitce žalobců o nutnosti prokázat výskyt vemeníku zelenavého na místním šetření, resp. při ohledání nemovité věci. V dané věci nebylo potřebné ke zjištění stavu věci, protože o skutkových okolnostech nebylo sporu a výskyt vemeníku zelenavého byl spolehlivě určen již na podkladě Nálezové databáze ochrany přírody.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[3] Žalobci (dále jako „stěžovatelé“) podali proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost.

[4] Krajský soud se nijak nevyjádřil ke zpochybnění správnosti záznamů v Nálezové databázi ochrany přírody. Nevyjasnil, proč bylo aplikací BioLog argumentováno ve správním řízení, pokud je neprůkazná. Rovněž není jasné, kdy byly údaje do Nálezové databáze ochrany přírody zaneseny, zda se tak nestalo účelově až v době vedení správního řízení a jak probíhá ověřování nálezů a jejich zanesení do databáze. Dle aplikace BioLog dotyčná odborná pracovnice učinila například v jediný den 19. 5. 2020 přes stovku záznamů o výskytu stejné rostliny na různých místech v Rokytnici nad Jizerou a jejím okolí. Stěžovatelé vyjádřili pochybnosti o správnosti, úplnosti a přesnosti podávaných informací, jejich námitky však zůstaly nevypořádány, což s ohledem na zásadní důsledky v podobě ukládání vysokých pokut považují za nepřijatelné.

[5] Námitku stěžovatelů ohledně nedostatečně zjištěného skutkového stavu krajský soud vypořádal příliš paušálně. Provedení potřebných důkazů je především odpovědností správního orgánu, který má v přestupkovém řízení z moci úřední zjišťovat všechny okolnosti ve prospěch i neprospěch obviněného. Pokud bylo v okolí tolik výskytů uvedeného druhu, neměl by být pro správní orgán problém některé rostliny v místě dohledat. Pochybnosti o skutkovém stavu musejí jít ve prospěch stěžovatelů. Správní orgány i krajský soud sice zmiňují poškození biotopu, nikoli rostliny, nicméně teritoriální rozsah

pokračování

tohoto biotopu nebyl vymezen. Dle stěžovatelů z dokazování výskyt biotopu na dotčených pozemcích nevyplýval. Nadto z fotomap i aplikace BioLog je patrné výrazné poškození louky koly traktorů. Zásah stěžovatelů tedy nemůže být natolik závažný, aby to odpovídalo výši pokut. V součtu jim byla uložena pokuta přesahující horní hranici stanovenou zákonem, přestože šlo o společný záměr, k němuž se navíc přiznali.

[6] **Žalovaný** ve vyjádření ke kasační stížnosti odkázal na své rozhodnutí a navrhl zamítnutí kasační stížnosti. Správní orgány při zjišťování výskytu zvláště chráněného druhu vycházely z aplikace BioLog i Nálezové databáze ochrany přírody. Podstatná pro ně byla odborná kvalifikovanost osoby, jež tyto zápisy učinila. Právě s ohledem na její kvalifikaci a zapisovatelská práva došlo k automatickému přenosu dat do Nálezové databáze ochrany přírody bez nutnosti jejich verifikace. Obě databáze jsou veřejně přístupné a potřebné informace jsou u jednotlivých nálezů uvedeny, přičemž nálezy byly od počátku součástí databází. Na jeden z nálezů byli stěžovatelé upozorněni již v závazném stanovisku, tedy v době před vytýkaným jednáním. Evidované nálezy byly recentní a průkazné a nebylo třeba je ověřovat ohledáním lokality. Při rozhodování správní orgány vycházely z definice biotopu stanovené zákonem. Pozemky dotčené výstavbou cesty jsou zároveň pozemky výskytu druhu a přírodním stanovištěm 6520 Horské sečené louky (chráněným v rámci soustavy NATURA 2000). Důsledkům jednání pro konkrétní biotop se žalovaný věnoval na s. 8 svého rozhodnutí a mimo jiné poukázal na zásah do okrajové části biotopu u zastavěného území.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Kasační stížnost je přípustná. Důvodnost kasační stížnosti soud posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejdříve se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku, k níž by byl povinen přihlédnout i z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Stěžovatelé krajskému soudu vytýkají, že se nevyjádřil ke zpochybnění správnosti záznamů ve vztahu k aplikaci BioLog a přenesení údajů do Nálezové databáze ochrany přírody. Krajský soud považoval námitky stěžovatelů o nespolehlivosti údajů z aplikace BioLog za nedůvodné, neboť z ní správní orgány nevycházely. Ze správních rozhodnutí je zřejmé, že správní orgány za zdroj informace o výskytu vemeníku zelenavého na dotčených pozemcích považovaly obě databáze, nicméně nesprávnost interpretace těchto skutečností krajským soudem nezpůsobuje nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Krajský soud považoval za stěžejní podklad o výskytu vemeníku zelenavého údaje z Nálezové databáze ochrany přírody (bod 30 napadeného rozsudku), své závěry odůvodnil a námitky stěžovatelů vypořádal. V tomto smyslu je nutno poukázat na skutečnost, že kvalita a podrobnost reakce na uplatněné námitky je neodbytně závislá na kvalitě samotných žalobních bodů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 7. 2009, č. j. 7 As 73/2008-65). Stěžovatelé uplatnili stručné námitky, na které se jim dostalo stručné odpovědi.

[10] Dále stěžovatelé nesouhlasí s paušálním vyřízením jejich námitky nedostatečně zjištěného skutkového stavu. Citují přitom pasáž z napadeného rozsudku věnovanou návrhu stěžovatelů na ohledání na místě, avšak pomíjí následný text, ve kterém krajský soud

vysvětlil, proč provedení místního ohledání nepovažoval za potřebné (viz bod 31 napadeného rozsudku). Ani z tohoto důvodu tak není napadený rozsudek nepřezkoumatelný.

[11] Zbylé námitky stěžovatelé uplatňují vůči prvnímu z vytýkaných přestupků (viz bod [1] tohoto rozsudku) a zpochybňují dostatečnost zjištěného skutkového stavu.

[12] Dle správního orgánu prvního stupně stěžovatelé terénními úpravami zasáhli do chráněného přírodního stanoviště a poničili biotop zvláště chráněné rostliny. Výskyt vemeníku zelenavého odvodil ze záznamu v aplikaci BioLog a z Nálezové databáze ochrany přírody a z interního sdělení ze dne 1. 9. 2021, které na zmíněné databáze rovněž odkazuje. K internímu sdělení je připojeno rovněž interní sdělení ze dne 31. 5. 2021 a bohatá fotodokumentace. Žalovaný v průběhu odvolacího řízení do správního spisu doplnil výpis z Nálezové databáze ochrany přírody. K fotomapě s vyznačenými třemi nálezy, která se shoduje s mapou z interního sdělení ze dne 1. 9. 2021, jsou přiložené tři karty nálezů. Potvrzují výskyt vemeníku zelenavého na dotčených pozemcích dne 20. 5. 2020 (2 zápisy) a dne 16. 6. 2021 (1 zápis). Na každé kartě je uvedeno datum nálezu i datum zápisu, odpovědná zapisující osoba a garant věrohodnosti.

[13] Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že nedovoleně zasahuje do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů rostlin [§ 87 odst. 1 písm. b) zákona o ochraně přírody a krajiny]. Zvláště chráněné rostliny jsou chráněny ve všech svých podzemních a nadzemních částech a všech vývojových stádiích; chráněn je rovněž jejich biotop. Je zakázáno tyto rostliny sbírat, trhat, vykopávat, poškozovat, ničit nebo jinak rušit ve vývoji. Je též zakázáno je držet, pěstovat, dopravovat, prodávat, vyměňovat nebo nabízet za účelem prodeje nebo výměny (§ 49 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny).

[14] K ukládání dat a publikaci výsledků o rozšíření a stavu druhů, zejména zvláště chráněných, invazních nepůvodních a evropsky významných druhů a přírodních stanovišť slouží Nálezová databáze ochrany přírody [§ 72d odst. 3 písm. a) zákona o ochraně přírody a krajiny]. Je součástí informačního systému veřejné správy spravovaného a provozovaného Agenturou ochrany přírody a krajiny (§ 72d odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny). Nálezová databáze ochrany přírody představuje výsledek dlouhodobé aktivity Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v oblasti druhové ochrany a je proto hojně využívána veřejnou správou a data v ní uložená jsou validována a případně opravována odborníky Agentury ochrany přírody a krajiny (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 10. 2023, č. j. 3 As 288/2021-79, či ze dne 19. 5. 2023, č. j. 5 As 129/2022-34).

[15] Stěžovatelé vyjadřují pochybnosti o okamžiku přenesení údajů do Nálezové databáze ochrany přírody, konkrétně zda se tak nestalo až účelově v době konání správního řízení. Datum zápisu do Nálezové databáze je však známo a je uvedeno přímo v kartách nálezů. Nejvyšší správní soud nemá důvod pochybovat o jejich věrohodnosti. Věřodnost samotných nálezů pak byla zajištěna odbornou kompetencí autora. Tu stěžovatelé ani nerozpороvali, pouze poukazovali na nejasnost ohledně procesu přenesení údajů z aplikace BioLog do Nálezové databáze ochrany přírody. Vznik zápisů žalovaný vysvětlil na s. 6 a 9 svého rozhodnutí. Stručně řečeno, odborná pracovnice je zadala do aplikace BioLog, načež byly zaevidovány rovněž do Nálezové databáze ochrany přírody a ověřeny odbornými garanty. V tom Nejvyšší správní soud nespatřuje nic nezákonného. Lze poukázat na to, že fotomapa s vyznačenými nálezy se ve správním spise nacházela od samého počátku a stěžovatelé se s ní mohli seznámit. Nadto byli o výskytu vemeníku zelenavého

pokračování

informování v závazném stanovisku ze dne 3. 3. 2021, což rovněž nezpochybnili. Závazné stanovisko bylo vydáno k ohlášení rekonstrukce rekreačního objektu stěžovatelů. Výslovně je v něm jako podmínka realizace rekonstrukce uvedena povinnost stěžovatelů před zahájením prací kontaktovat správní orgán prvního stupně za účelem přesné lokalizace vemeníku zelenavého, přičemž tato podmínka má zajistit ochranu vemeníku zelenavého jakožto zvláště chráněného druhu rostliny nacházejícího se v okolí stavby. Stěžovatelé se tedy nemohou odvolávat na svou neznalost či překvapivost výskytu.

[16] Dále stěžovatelé odkazují na neprokázání existence biotopu na dotčených pozemcích, které namítali v žalobě, a nesouhlasí s nevymezením jeho teritoriálního rozsahu. Biotopem je soubor veškerých neživých a živých činitelů, které ve vzájemném působení vytvářejí životní prostředí určitého jedince, druhu, populace, společenstva. Biotop je takové místní prostředí, které splňuje nároky charakteristické pro druhy rostlin a živočichů [§ 3 odst. 1 písm. k) zákona o ochraně přírody a krajiny]. Ve správním řízení byl prokázán nález vemeníku zelenavého přímo na pozemcích dotčených terénními úpravami stěžovatelů, v jednom případě dokonce v těsné blízkosti provedených terénních úprav. Zcela zjevně tak dotčené pozemky splňují nároky vemeníku zelenavého na místní prostředí. Ve shodě s krajským soudem a žalovaným má proto Nejvyšší správní soud zásah do biotopu vemeníku zelenavého za prokázaný. Stěžovatelé postrádají konkrétní vymezení jeho teritoriálního rozsahu, tedy uvedení, kam až tento biotop sahá. Jedná se však o námitku, kterou neuplatnili před krajským soudem, ač tak učinit mohli. Z toho důvodu se jí Nejvyšší správní soud blíže nezabýval (§ 104 odst. 4 s. ř. s.). Nadto v projednávaném případě plně postačuje prokázání existence biotopu jakožto místního prostředí splňujícího nároky charakteristické pro vemeník zelenavý na pozemcích dotčených terénními úpravami.

[17] V této souvislosti se Nejvyšší správní soud rovněž ztotožňuje s krajským soudem, že k ohledání na místě samém nebyl důvod. Ohledáním je třeba rozumět každý postup, jímž se správní orgán vlastním empirickým nazíráním přesvědčuje o předmětu řízení (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2008, č. j. 2 As 59/2008-80). Stěžovatelé poukazovali na možnost ohledání za účelem ověření skutečného výskytu vemeníku zelenavého na místě. Existence jeho biotopu na dotčených pozemcích však byla zjištěna již na základě dostupných podkladů, které byly získány pozorováním v terénu. Další ohledání místa nebylo pro zjištění skutkového stavu potřebné. Skutkové závěry o výskytu biotopu vemeníku zelenavého učiněné na základě opakovaných recentních nálezů zaznamenaných odborně způsobilými osobami v zákonné databázi by s ohledem na vzácnost výskytu, rozsah lokality a proměnlivý stav vegetace v průběhu roku nemohly být bez dalšího vyvráceny ani v případě, kdyby při nahodilém místním šetření nebyly jedinci chráněného druhu v lokalitě identifikováni.

[18] Na závěr stěžovatelé namítají nízkou závažnost způsobeného zásahu, čímž brojí proti výši stanovené pokuty. Ani tyto námitky stěžovatelé neuplatnili v žalobě, ač tak učinit mohli, a proto se jimi Nejvyšší správní soud nezabýval (§ 104 odst. 4 s. ř. s., podrobněji viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2008, č. j. 8 Afs 48/2006-155, č. 1743/2009 Sb. NSS).

IV. Závěr a náklady řízení

[19] S ohledem na vše výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[20] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že žalobci (stěžovatelé) neměli ve věci úspěch a žalovanému žádné náklady řízení nad rámec jeho obvyklé úřední činnosti nevznikly, Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že žalobci nemají právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti a žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. června 2024

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu